

บทที่ 5

สรุปผลอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การนำเสนอผลการวิจัยในบทที่ 5 นี้ผู้วิจัยแบ่งหัวข้อการนำเสนอออกเป็น 4 หัวข้อ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย
2. สรุปผลการวิจัย
3. อภิปรายผล
4. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยเรื่องความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อแนวทางการแก้ไขปัญหาช้างป่าในเขตพื้นที่ชายแดนไทย - กัมพูชา อำเภอป่าไร่ จังหวัดตราด มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาดังนี้

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับสาเหตุของการเกิดปัญหาช้างป่าในเขตพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา อำเภอป่าไร่ จังหวัดตราด
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับแนวทางในการแก้ไขปัญหาช้างป่าในเขตพื้นที่ชายแดนไทย - กัมพูชา อำเภอป่าไร่ จังหวัดตราด

สรุปผลการวิจัย

ข้อค้นพบข้อที่ 1 ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับสาเหตุของปัญหาช้างป่าในเขตพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา อำเภอป่าไร่ จังหวัดตราดสามารถสรุปได้ว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุของการเกิดปัญหาช้างป่า เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านของความคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุของการเกิดปัญหาช้างป่าสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1. ความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับสาเหตุของการเกิดปัญหาช้างป่าในระดับเห็นด้วย มีจำนวน 1 ประเด็น ดังนี้
ลำดับที่ 1 ภาวะแห้งแล้งในปีมีผลให้เกิดปัญหาช้างป่า
2. ความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับสาเหตุของการเกิดปัญหาช้างป่าในระดับค่อนข้างเห็นด้วย มีจำนวน 3 ประเด็น โดยสามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้
ลำดับที่ 2 การขยายตัวของการสร้างที่อยู่อาศัย มีผลทำให้เกิดปัญหาช้างป่า

ลำดับที่ 3 การบุกรุกพื้นที่ป่าเพื่อปลูกพืชเศรษฐกิจ เช่น ผลไม้ สวนป่าล้ม สวนยาง มีผลกระทบต่อการอยู่อาศัยของช้างป่า

ลำดับที่ 4 การทำเหมืองพลอยและเหมืองหินมีผลกระทบต่อการอยู่อาศัยของช้างป่า

3. ความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับสาเหตุของการเกิดปัญหาช้างป่าในระดับไม่แน่ใจ มีจำนวน 4 ประเด็น โดยสามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้

ลำดับที่ 5 การสร้างแหล่งน้ำขนาดใหญ่ เช่น อ่างเก็บน้ำ เขื่อน ฝาย มีผลทำให้เกิดปัญหาช้างป่า

ลำดับที่ 6 การสร้างเส้นทางคมนาคมระหว่างประเทศมีผลทำให้เกิดปัญหาช้างป่า

ลำดับที่ 7 การเกิดภัยพิบัติตามธรรมชาติ เช่น อุทกภัย วัตภัย อัคคีภัย มีผลให้เกิดปัญหาช้างป่า

ลำดับที่ 8 การขยายตัวของระบบสาธารณูปโภค เช่น ถนน ไฟฟ้า ประปา มีผลทำให้เกิดปัญหาช้างป่า

ข้อค้นพบข้อที่ 2 ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับแนวทางในการแก้ไขปัญหาช้างป่าในเขตพื้นที่ชายแดนไทย - กัมพูชา อำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด สามารถสรุปได้ว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการแก้ไขปัญหาช้างป่าสามารถแบ่งออกได้เป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

1. ความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหาช้างป่าในระดับ เห็นด้วย มีจำนวน 3 ประเด็น ดังนี้

ลำดับที่ 1 ให้นำหน่วยงานรัฐชดเชยค่าความเสียหายที่มีผล กระทบจากช้างป่าตามระเบียบฯ

ลำดับที่ 2 ประชาชนควรมีส่วนร่วมในกิจกรรมของภาครัฐที่ดำเนินการเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาช้างป่า

ลำดับที่ 3 ให้นำหน่วยงานรัฐสร้างแหล่งน้ำโดยการขุดสระน้ำในพื้นที่ป่าเพื่อรองรับประชากรช้าง

2. ความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหาช้างป่าในระดับค่อนข้างเห็นด้วย มีจำนวน 5 ประเด็น ดังนี้

ลำดับที่ 4 ให้นำหน่วยงานรัฐดำเนินการเคลื่อนย้ายช้างไปไว้ในพื้นที่ป่าแห่งใหม่

ลำดับที่ 5 ให้นำหน่วยงานรัฐจัดชุดรถลาดตระเวนเพื่อขับไล่เฝ้าระวังและแจ้งเตือนเมื่อมีช้างป่าเข้ามาในพื้นที่ของประชาชน

ลำดับที่ 6 ให้นำหน่วยงานรัฐสร้างหอคอยเฝ้าระวังและจัดชุดเฝ้าระวังเพื่อคอยแจ้งเตือนเมื่อมีช้างเข้ามาในพื้นที่ของประชาชน

ลำดับที่ 7 ให้หน่วยงานรัฐสร้างโป่งเทียมโดยการขุดดินและเติมเม็ดเกลือเพื่อรองรับประชากรช้าง

ลำดับที่ 8 ให้หน่วยงานรัฐส่งเสริมความรู้และสนับสนุนงบประมาณในการสร้างรั้วกระแสไฟฟ้าที่ถูกต้องตามกฎหมายเพื่อไล่ช้าง

3. ความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหาช้างป่า ในระดับไม่แน่ใจ มีจำนวน 2 ประเด็น ดังนี้

ลำดับที่ 9 ให้หน่วยงานรัฐส่งเสริมความรู้และสนับสนุนงบประมาณให้ประชาชนเลี้ยงฝูงไล่ช้าง

ลำดับที่ 10 ให้หน่วยงานรัฐสนับสนุนงบประมาณให้แก่องค์กรชุมชนเพื่อสร้างแหล่งอาหารให้ช้าง เช่น การปลูกป่ากล้วยในพื้นที่สาธารณะ

4. ความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหาช้างป่าในระดับไม่เห็นด้วย มีจำนวน 2 ประเด็น ดังนี้

ลำดับที่ 11 การใช้อุปกรณ์ประติษฐ์เพื่อไล่ช้าง เช่น การใช้เหล็กแหลมคมทำเป็นกับดัก

ลำดับที่ 12 การยกเลิกกฎหมายคุ้มครองช้างป่า ในฐานะสัตว์ป่าที่ใกล้สูญพันธุ์

อภิปรายผล

ในการวิเคราะห์ถึงองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยผู้วิจัยจะอภิปรายถึงข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาและองค์ความรู้เดิมจากเนื้อหาบทที่ 2 ดังนี้

1. สาเหตุของการเกิดปัญหาช้างป่า

จากข้อค้นพบของงานวิจัยพบว่า สาเหตุของการเกิดปัญหาช้างป่าที่สำคัญได้แก่ ภาวะแห้งแล้งในป่ามีผลต่อการดำรงชีวิตของช้างป่า การขยายตัวของการสร้างที่อยู่อาศัย การบุกรุกพื้นที่ป่าเพื่อปลูกพืชเศรษฐกิจ การทำเหมืองพลอยและเหมืองหิน ซึ่งทำให้ช้างป่าได้รับผลกระทบ คือการบุกรุกพื้นที่อาศัยเดิมของช้างป่า ทำให้เกิดการสูญเสียแหล่งอาหารและแหล่งน้ำซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อการดำรงชีวิต จึงทำให้ช้างต้องเข้ามาหาอาหารในพื้นที่ที่ประชาชนอยู่อาศัย จึงทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้งระหว่างคนกับช้างป่า ข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของสมาคมอนุรักษ์สัตว์ป่าประเทศไทย (2550) ที่กล่าวว่า ปัญหาระหว่างคนกับช้างป่ามีสาเหตุมาจากการขาดแคลนแหล่งน้ำในช่วงฤดูแล้ง ถิ่นที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติมีการเสื่อมสภาพทำให้ขาดแคลนอาหาร และสอดคล้องกับงานวิจัยของศุภนิช วิณิตพรสวรรค์ และชนาวุฒิ ศิริมานะกุล (2557 : 10) ที่กล่าวว่า ปัจจุบันพื้นที่ป่าอนุรักษ์หลายแห่งมีสภาพเป็นหย่อมป่าขนาดเล็กที่แยกจากกัน ซึ่งเป็นผลมาจากการพัฒนาประเทศและการขยายพื้นที่เกษตรกรรม ทั้งการบุกรุกพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ซึ่งเป็นแหล่งอาหารที่สำคัญของช้างป่า

และการถูกคุกคามถิ่นที่อยู่อาศัยของช้างป่า สอดคล้องกับงานวิจัยของของมัทนา ศรีกระจ่าง (2548) ที่ได้ทำการศึกษาความขัดแย้งระหว่างคนกับช้างป่าที่อุทยานแห่งชาติกุยบุรี พบว่า สาเหตุของการเกิดปัญหาช้างป่า ได้แก่ การตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ แหล่งน้ำในป่าขาดแคลน ทำให้ช้างป่าออกมาหาอาหารนอกพื้นที่ป่า สอดคล้องกับงานวิจัยของ งามอาภา วัฒนอังกูร (2559) ที่ได้ศึกษาการจัดการปัญหาความขัดแย้งระหว่างคนกับช้างป่าในเขตตำบลพวา อำเภอแก่งหางแมว จังหวัดจันทบุรี พบว่า ปัจจัยหลักที่มีผลต่อการเกิดปัญหาระหว่างคนกับช้างป่า ในเขตตำบลพวา ได้แก่ ปัจจัยด้านการบุกรุกทำลายป่า ปัจจัยด้านการขยายตัวของถนน ปัจจัยด้านการเพิ่มจำนวนของช้างป่าและปัจจัยด้านการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ

2. แนวทางการแก้ไขปัญหาช้างป่า

จากข้อค้นพบของงานวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับแนวทางที่สำคัญเพื่อแก้ไขปัญหาช้างป่า ได้แก่ การให้หน่วยงานรัฐชดเชยค่าความเสียหายที่มีผลกระทบมาจากปัญหาช้างป่า ประชาชนควรมีส่วนร่วมในกิจกรรมของภาครัฐที่ดำเนินการเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาช้างป่า และให้หน่วยงานรัฐสร้างแหล่งน้ำโดยการขุดสระน้ำในพื้นที่ป่าเพื่อรองรับประชากรช้าง ดำเนินการเคลื่อนย้ายช้างไปไว้ในพื้นที่ป่าแห่งใหม่ จัดชุดรถลาดตระเวนเพื่อจับไล่เผ่าระวังและแจ้เดือนเมื่อมีช้างป่าเข้ามาในพื้นที่ของประชาชน สร้างหอคอยเผ่าระวังและจัดชุดเผ่าระวังเพื่อคอยแจ้เดือนเมื่อมีช้างเข้ามาในพื้นที่ของประชาชน และสร้างโป่งเทียมโดยการขุดดินและเติมเม็ดเกลือเพื่อรองรับประชากรช้าง ข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับ นริศ ภูมิภาคพันธ์ (2551 : 40) ที่กล่าวถึง วิธีการป้องกันช้างป่า ประกอบไปด้วย การขุดคูร่องลึก การสร้างแนวรั้วลวดหนามและรั้วไฟฟ้า การใช้อุปกรณ์ประติษฐานให้ช้างกลัว การสร้างหอสังเกตการณ์เผ่าระวังเหตุ การทำป้ายเตือน สอดคล้องกับ ข้อเสนอของสมาคมอนุรักษ์สัตว์ป่าแห่งประเทศไทย (2550 : 53) ซึ่งนำเสนอว่า การสร้างหอเผ่าระวังนี้ไม่ได้ใช้ในการป้องกันช้าง แต่ใช้ในการเผ่าระวังและสังเกตการณ์ ช้างที่จะบุกเข้ามาในพื้นที่เกษตรกรรม หอเผ่าระวังจึงเป็นเพียงเครื่องมือที่เพิ่มโอกาสให้สามารถทำการป้องกันได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น หอเผ่าระวังนี้จะทำอย่างง่าย ๆ โดยใช้วัสดุภายในท้องถิ่นหรือสร้างแบบมั่นคงถาวรก็ได้ ขึ้นอยู่กับงบประมาณที่มี แต่ต้องพิจารณา ตำแหน่งที่ตั้งอย่างรอบคอบ เพราะจะเป็นประโยชน์สูงสุด วิธีการสร้างหอเผ่าระวังได้ มีการนำไปใช้ในเกือบทุกพื้นที่ที่ประสบปัญหาทั้งในทวีปเอเชียและในทวีปแอฟริกาในประเทศไทยได้มีการนำวิธีการนี้ไปใช้ในทุกพื้นที่ ได้แก่ อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน อุทยานแห่งชาติกุยบุรี อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าสลักพระ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาอ่างฤๅไน และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูหลวง เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ รุจิรา คำรอด (2560) ที่ได้ศึกษาทัศนคติของประชาชนจังหวัดจันทบุรีที่มีต่อปัญหาช้างป่าและแนวทางแก้ไขปัญหาช้างป่า พบว่า ทัศนคติของประชาชนที่เห็นด้วยมากต่อแนวทาง

แก้ไขปัญหาล้างป่า คือควรปลูกพืชเป็นอาหารให้ช้างโดยมากในป่า มีการจ่ายค่าชดเชยแก่เกษตรกรที่ล้างบุกรุกและการพัฒนาดินโป่งเทียมในป่า ควรมีการอพยพช้างระหว่างพื้นที่ที่เหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยของฐิติมา เย็นเยือก (2560) ที่ได้ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับกลไกชุมชนในการจัดการปัญหาช้างป่าในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาสอยดาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี พบว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการแก้ไขปัญหาล้างป่า คือการสร้างหอคอยเฝ้าระวัง การเคาะล่าไม้ไฟให้เกิดเสียงดังไล่ช้าง และการใช้หุ่นไล่กาไล่ช้าง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาผู้วิจัยเห็นว่าควรมีข้อเสนอแนะที่เป็นนัยยะในเชิงนโยบายในการจัดการปัญหาช้างป่าในเขตพื้นที่ชายแดนไทย - กัมพูชา อำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด ที่สำคัญดังนี้

1. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีการสร้างความร่วมมือหรือเครือข่ายกับชาวบ้านในพื้นที่ในการให้ความรู้และแนวทางปฏิบัติให้แก่ชาวบ้านที่ได้รับผลกระทบกับช้างป่า เพื่อให้ชาวบ้านและช้างป่าสามารถดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกันได้ เช่น การผลักดันช้างป่าให้เข้าสู่ป่า การจัดทีมงานเฝ้าระวังช้างป่า การปรับปรุงแหล่งน้ำเพื่อให้สามารถรองรับน้ำได้ในปริมาณที่มากขึ้น เป็นต้น
2. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมควรมีการเพิ่มงบประมาณและกำลังคนลงมายังกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในเรื่องของการจัดการช้างป่าในพื้นที่ที่เกิดปัญหาให้มากขึ้น เพื่อดำเนินการป้องกันและเยียวยาค่าเสียหายต่อผู้ที่ได้รับผลกระทบต่อปัญหาช้างป่า

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

หลังจากที่ได้ดำเนินการวิจัยเรื่องความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อแนวทางการแก้ไขปัญหาล้างป่าในเขตพื้นที่ชายแดนไทย - กัมพูชา อำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด เป็นที่เรียบร้อยแล้วผู้วิจัยเห็นว่าควรมีการดำเนินวิจัยหลังจากนี้คือ

1. ควรศึกษาถึงปัญหาและวิธีการแก้ไขปัญหาล้างป่าโดยใช้วิธีสำรวจถึงการเปลี่ยนแปลงของช้างป่าร่วมกับผู้มีความชำนาญและมีประสบการณ์โดยตรงกับช้างป่าในพื้นที่นั้น
2. ควรมีการทำวิจัยเพิ่มเติมจากเรื่องนี้ เพื่อศึกษาพฤติกรรมต่าง ๆ ของช้างป่า พร้อมทั้งหาแนวทางแก้ไขให้ทันสมัยเพิ่มมากขึ้น เช่น การนำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่ อาทิ เครื่องถ่ายภาพทางอากาศมาช่วยในการติดตามช้างป่า เป็นต้น